

Arkivsaksnr.: 2025/1573

Saksbehandler: Pål-Morten Kvist Grande

Utvalgsaksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
	Utvalg for Teknikk, næring og miljø	05.05.2026

Kommunale veier - prinsipper for kommunale veier i et LØP-perspektiv, avgjørelse om høring

Vedlegg:

Vedlegg 1 Kriterier for veiens offentlige funksjon med eksempler

Dokumenter som ikke er vedlagt:

KOMMUNEDIREKTØRENS FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Kriteriesett for vurdering av hvilke kommunale veier som skal nedklassifiseres, eller hvor drift skal avsluttes, legges til offentlig høring. Disse kriteriene er:

- Er veien et nødvendig ledd i et sammenhengende offentlig veinett?
- Er veien særlig brukt som gjennomfartsvei for gående og syklende eller for biltrafikk?
- Betjener veien mer enn 10 stk. boenheter eller leder til en eiendom av offentlig interesse?
- Er veien opparbeidet i henhold til gjeldende veinormal, og er veien egnet for kommunal drift?

2. Høringsperiode settes til 4 uker.

Saksutredning:

Myndighet til å fatte avgjørelse i saken

Denne saken omhandler prosess-spørsmål, og det vurderes at en avgjørelse i spørsmålet faller innenfor myndigheten til utvalg for teknikk, næring og miljø.

Om det senere i prosessen skal gjøres prinsipielle beslutninger om opptak av vei som kommunal vei eller nedklassifisering av kommunal vei, vil det være kommunestyret som har myndighet til å fatte vedtak.

Sammendrag

Kommunen drifter i dag flere veier som er private. Målet med prosessen er å avklare hvilke veier kommunen skal ha ansvar for fremover, slik at ressursene brukes der de gir mest nytte for allmennheten – det vil si på offentlige veier med høy bruk.

I henhold til vegloven skal kommunen kun drifte offentlige veier, mens private veier i utgangspunktet er brukernes ansvar, selv om de ligger på kommunal grunn. Historisk har praksisen vært uklar, noe som har ført til forskjellsbehandling. Kommunen ønsker derfor en mer enhetlig og rettferdig praksis der private veier ikke lenger driftes av kommunen.

Arbeidet innebærer å fastsette kriterier for hvilke veier som skal regnes som offentlige, blant annet basert på bruk, funksjon og standard. Veier som ikke oppfyller kriteriene kan bli nedklassifisert til private, og vedlikeholdsansvaret overføres til brukerne.

Det legges opp til en prosess med høringer og politisk behandling frem mot endelig vedtak i 2027.

Hovedmålet er en mer rettferdig, forutsigbar og lovmessig forvaltning av veinettet, samt bedre prioritering av kommunens ressurser.

Bakgrunn

Kommunen drifter i dag flere veier som i utgangspunktet er private. Formålet med denne prosessen er å avklare hvilke veier kommunen skal ha ansvar for å drifte i fremtiden, og sikre en riktigere bruk av kommunens ressurser. Målet er ikke å redusere kostnader, men å prioritere ressursene der de kommer allmennheten til gode i størst grad – altså på veier med offentlig interesse og høy bruk.

I tråd med vegloven skilles det mellom offentlige og private veier. Kommunen har ansvar for drift og vedlikehold av det offentlige veinettet, det vil si veier som er åpne for allmenn ferdsel og som binder veistrukturen sammen over større områder.

Private veier fungerer derimot som lokale adkomstveier, ofte til enkelteiendommer, borettslag eller mindre boligområder. Slike veier er som hovedregel brukernes ansvar, uavhengig av om veien ligger på kommunal grunn eller ikke.

Det er viktig å understreke at en vei ikke automatisk er offentlig selv om den ligger på kommunal grunn eller fungerer som adkomst til eiendom. For at en vei skal anses som offentlig, må den være av allmenn interesse og åpen for fri ferdsel, slik som gjennomfartsveier eller veier til utfartsområder. Veier som primært er etablert som adkomst til eiendommer, regnes derfor som private etter loven.

Historisk har det vært ulik praksis i kommunen når det gjelder drift og vedlikehold av slike veier. I noen tilfeller har kommunen påtatt seg ansvar for private veier, noe som har ført til

forskjellsbehandling og manglende forutsigbarhet. Gjennom denne prosessen legger kommunedirektøren opp til en praksis i tråd med veglovens bestemmelser, hvor alle private veier skal driftes og vedlikeholdes av brukerne selv. Dette innebærer også at tidligere avtaler om kommunal drift av private veier i utgangspunktet bortfaller, av hensyn til likebehandling.

Prinsippet om likebehandling står sentralt i offentlig forvaltning. Det innebærer at like tilfeller skal behandles likt, med mindre det foreligger saklige grunner for forskjellsbehandling. En mer enhetlig praksis vil bidra til økt rettferdighet og forutsigbarhet for kommunens innbyggere.

Kommunen har hjemmel til å nedklassifisere veier etter vegloven § 7 tredje ledd, og det er ikke fastsatt konkrete tekniske krav for slike vedtak. Når en offentlig vei nedlegges eller nedklassifiseres, åpner loven for at den kan bli privat, og vedlikeholdsansvaret overføres til brukerne i henhold til vegloven § 54. Kostnadene skal da fordeles mellom brukerne basert på deres bruk av veien.

Samlet sett skal prosjektet bidra til en tydeligere, mer rettferdig og lovmessig forvaltning av kommunens veinett, der ansvarsforholdene er klare og ressursene brukes der de har størst nytte for fellesskapet.

Saksopplysninger

Saker og spørsmål om vei og drift engasjerer mange. Kommunedirektøren er derfor opptatt av å legge til rette for bred og gjentatt medvirkning.

Kommunedirektøren planlegger derfor for følgende foreløpige prosess for saken, forutsatt vedtak om å legge saken ut på høring:

- a) Mai 2026 – høring av kriteriene
- b) September 2026 – politisk behandling i utvalg for teknikk, næring og miljø av kriteriene etter høring
- c) Januar 2027 – politisk behandling i utvalg for teknikk, næring og miljø av forslag til vedtak om nedklassifisering, før forslaget til endringer legges ut på høring
- d) Februar 2027 – høring av forslag til vedtak
- e) Mai/juni 2027 – endelig politisk behandling i utvalg for teknikk, næring og miljø, formannskapet og kommunestyret

Denne første beslutningen går på hvilke kriterier det skal tas utgangspunkt i for Enebakk kommune når det senere skal vurderes hvilke veier som eventuelt ikke lenger skal driftes som kommunal vei. Disse kriteriene skal deretter legges ut på høring før de endelig vedtas lagt til grunn for videre saksbehandling.

Kommunedirektøren foreslår, etter å ha sett til andre kommuner og særlig Lørenskog, følgende kriterier for differensiering av veiene som i dag driftes av Enebakk kommune

- a) Er veien et nødvendig ledd i et sammenhengende offentlig veinett?
- b) Er veien særlig brukt som gjennomfartsvei for gående og syklende eller for biltrafikk?
- c) Betjener veien mer enn 10 stk. boenheter eller leder til en eiendom av stor offentlig interesse?
- d) Er veien opparbeidet i henhold til gjeldende veinormal, og er veien egnet for kommunal drift?

Saksbehandlingen av veier etter kriteriene vil ikke starte før etter politisk vedtak (anslått til september 2026).

Er saken vurdert fremlagt for FUN/ELD/UNG

Denne innledende saken er ikke vurdert aktuell for FUN/ELD/UNG.

Kommende sak, etter at det er mottatt høringsinnspill, skal vurderes fremlagt også for rådene.

Klima- og miljømessige forhold

Saken har ikke direkte betydning for klima- og miljømessige forhold.

Økonomiske forhold

Gjennomføring av prosjektet vil føre til en større likhet mellom innbyggerne, da kommunal veildrift vil bygge på de samme kriteriene. Dette vil igjen gi handlingsrom for drift og vedlikehold av de veiene som vedtas som kommunal vei på en bedre måte.

Risikovurdering

Det vurderes ikke å være noen risiko forbundet med kriterieforslaget.

Alternative løsninger

Det er flere alternative løsninger:

- a) Saken kan deles opp slik at man i første omgang behandler de private veiene som i dag driftes av kommunen, for deretter å se på om ytterligere veier skal nedklassifiseres.
- b) Det også et alternativ å ikke foreta noe.
- c) Utvalget kan velge å ikke sende saken på høring.
- d) Utvalget kan velge bort enkelte kriterier eller velge andre kriterier.

Vurderinger og begrunnelse

Kommunen forvalter i dag mange veier som ikke egner seg for kommunalt drift og vedlikehold eller som mangler offentlig funksjon eller interesse.

Kommunedirektøren anbefaler derfor å starte et arbeid med nedklassifisering av slike veier, med hjemmel i veglova. Det foreslås å etablere klare kriterier for hvilke veier som skal være offentlige, og disse er presentert i saken.

Veier med stor betydning for allmennheten bør fortsatt driftes av kommunen.

Formålet er å sikre lik behandling av innbyggerne og en mer helhetlig forvaltning. Samtidig vil tiltaket kunne gi økonomiske besparelser og bidra til bedre standard på det kommunale veinettet. Kommunen er i en krevende økonomisk situasjon, og kommunedirektøren mener at midler må prioriteres til lovpålagte oppgaver. Private veier foreslås derfor overført til brukerne, som etter loven har ansvar for vedlikehold gjennom veilag.

Saken legges ut på offentlig høring i 4 uker før videre politisk behandling.

Det legges opp til politisk behandling av kriteriene etter høring, samt ytterligere en høring av forslaget til vedtak før endelig politisk sluttbehandling.